P9_TA(2021)0028

# Människorättssituationen i Turkiet, särskilt fallet med Selahattin Demirtas och andra samvetsfångar

**Europaparlamentets resolution av den 21 januari 2021 om människorättssituationen i Turkiet, särskilt fallet med Selahattin Demirtas och andra samvetsfångar (2021/2506(RSP))**

(2021/C 456/22)

*Europaparlamentet utfärdar denna resolution*

— med beaktande av sina tidigare resolutioner om Turkiet, särskilt resolutionerna av den 8 februari 2018 om den nuvarande människorättssituationen i Turkiet ([1]), av den 13 mars 2019 om kommissionens rapport för 2018 om Turkiet ([2]) och av den 19 september 2019 om situationen i Turkiet, särskilt avsättandet av valda borgmästare ([3]),

— med beaktande av kommissionens meddelande av den 6 oktober 2020 om EU:s utvidgningspolitik (COM(2020)0660) och den åtföljande rapporten för 2020 om Turkiet (SWD(2020)0355),

— med beaktande av förhandlingsramen för Turkiet av den 3 oktober 2005,

— med beaktande av rådets förordning (EU) 2020/1998 ([4]) om EU:s globala ordning för sanktioner avseende de mänskliga rättigheterna,

— med beaktande av rådets slutsatser av den 10 och 11 december 2020 samt av andra relevanta slutsatser avseende Turkiet från rådet och Europeiska rådet,

— med beaktande av domen från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (stora avdelningen) av den 22 december 2020 i målet Demirtas mot Turkiet (14305/17),

— med beaktande av domen från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna av den 20 november 2018 i målet Demirtas mot Turkiet,

— med beaktande av artiklarna 144.5 och 132.4 i arbetsordningen, och av följande skäl:

A. Turkiet är ett kandidatland för EU och sedan länge medlem i Europarådet. Som medlem i Europarådet är Turkiet part i Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och bundet av Europadomstolens rättspraxis.

B. Sedan mitten av september 2020 har den turkiska polisen genomfört storskaliga gryningsräder i hela Turkiet, under vilka tiotals politiker, politiska aktivister, advokater och andra civilsamhälleliga aktörer har gripits på grund av ”terrorismrelaterade” anklagelser. Den 31 december 2020 trädde den nya lagen om förhindrande av finansiering av spridning av massförstörelsevapen i kraft i Turkiet, med endast sex av dess artiklar, inklusive medel och bestämmelser för att bekämpa finansiering av terrorism, och resten gav det turkiska inrikesministeriet och presidenten omfattande befogenheter att begränsa icke-statliga organisationers, företagspartnerskaps, oberoende gruppers och sammanslutningars verksamhet och att minska deras roll.

C. Selahattin Demirtas, före detta ledamot av det turkiska parlamentet mellan 2007 och 2018, tidigare medordförande för det turkiska folkpartiet (HDP) och presidentkandidat under valen 2014 och 2018 (som fick 9,76 % och 8,32 % av rösterna), har frihetsberövats i mer än fyra år på grund av ogrundade anklagelser och trots två domar från Europadomstolen enligt vilka han skulle friges.

([1]) EUT C 463, 21.12.2018, s. 56.
([2]) Antagna texter, P8_TA(2019)0200.
([3]) Antagna texter, P9_TA(2019)0017.
([4]) EUT L 410 I, 7.12.2020, s. 1.

**Torsdagen den 21 januari 2021**

D. Demirtas frihetsberövades ursprungligen den 4 november 2016 med åtta andra demokratiskt valda parlamentsledamöter från HDP, däribland den tidigare HDP-medordföranden Figen Yuksekdag, och åtalades för ”medlemskap i en terroristorganisation” som sprider terroristpropaganda, och många andra brott, vilket var början på den turkiska regeringens pågående angrepp mot partiet och en del av ett bredare mönster av politiskt motiverade åtal och frihetsberövanden. Trots att 65 borgmästare i hela landet vann i lokala val 2019 sitter bara sex HDP-borgmästare kvar i dag, medan resten av dem har entledigats från sitt ämbete eller fängslats och ersatts av statligt utsedda förvaltare.

E. Den 20 september 2019, samma dag som Demirtas skulle ha släppts i enlighet med ett beslut av Istanbuls 26:e domstol, hänvisade Ankaras chefsåklagare till en gammal och vilande utredning som skäl för att på nytt frihetsberöva Demirtas och Yuksekdag. Demirtas sitter därför fortfarande frihetsberövad före rättegång i samband med en utredning av protesterna i oktober 2014 mot IS belägring av Kobane och för att ha kritiserat den turkiska regeringens passivitet och tystnad inför en nära förestående massaker, som blev våldsam och krävde dussintals liv.

F. Den 22 december 2020 beslutade Europadomstolen (stora kammaren) att den turkiska regeringen, genom att först frihetsberöva Demirtas och sedan förlänga hans frihetsberövande i över fyra år, hade arbetat för att hindra honom att utöva sin politiska verksamhet, frånta väljarna sin valda företrädare och ”hämma mångfalden och begränsa den politiska debatten: själva kärnan i begreppet demokratiskt samhälle” och därmed hade brutit mot artikel 18 i Europakonventionen. I det slutliga avgörandet drogs slutsatsen att det inte fanns tillräckliga skäl för fortsatt frihetsberövande och beordrades återigen Demirtas omedelbara frigivning. Enligt Europadomstolen har Turkiet även kränkt yttrandefriheten (artikel 10 i Europakonventionen), rätten till frihet och säkerhet (artiklarna 5.1 och 5.3 i Europakonventionen), och rätten att välja och bli vald (artikel 3.1 i Europakonventionen). Europadomstolen fann ingen tydlig koppling mellan Demirtas tal och terroristbrott.

G. Den 7 januari 2021 godkände en turkisk brottmålsdomstol åtalspunkterna mot 108 åtalade, däribland HDP:s tidigare medordförande Demirtas och Yuksekdag, som en del av en undersökning av de dödliga terrorincidenterna 2014, vilket undanröjde kraven från Europadomstolen på Demirtas frigivning och krävde 38 strängare livstidsdomar för de åtalade, varav 27 är frihetsberövade.

H. Trots domen från Turkiets författningsdomstol av den 9 juni 2020 att Demirtas långa häktning strider mot hans konstitutionella rättigheter, sitter han fortfarande frihetsberövad i ett fängelse av typen Edirne F med hög säkerhet. Han är endast en av de många personer som fängslats olagligt i Turkiet till följd av politiskt motiverade anklagelser.

I. De återkommande politiska uttalanden som gjorts på högsta nivå av turkiska regeringstjänstemän och ledare för den styrande koalitionen om fallet Demirtas och de nära tidsmässiga kopplingarna mellan de politiska uttalandena och rättsväsendets uppenbart olagliga agerande ger ännu fler bevis på de politiska motiven bakom fallet och undergräver allvarligt det turkiska rättsväsendets oberoende.

J. I ett annat fall, den 10 december 2019, slog Europadomstolen fast att frihetsberövandet före rättegång av en framträdande person i det civila samhället Osman Kavala bröt mot Europakonventionen och att de turkiska myndigheterna var tvungna att omedelbart frige Kavala. Trots Europadomstolens dom den 9 oktober 2020 förlängde Istanbuldomstolen Kavala frihetsberövandet på grund av spionerі och försök att störta den konstitutionella ordningen under protesterna i Geziparken 2013. Turkiet har fortsatt att agera i strid med Europakonventionen genom att inte frige Kavala efter frihetsberövandet, trots uppmaningarna från Europarådets ministerkommitté.

1. Europaparlamentet begär att Demirtas omedelbart och ovillkorligt ska friges från häktningen i enlighet med Europadomstolens dom från 2018, vilken bekräftades av dess stora kammare den 22 december 2020, och att alla anklagelser mot honom och Yuksekdag, tidigare medordförande för oppositionspartiet HDP och övriga fängslade medlemmar av partiet, ska läggas ned. Parlamentet betonar att de turkiska myndigheterna måste låta dem utöva sina demokratiska mandat oberoende och fria från hot och hinder. Parlamentet upprepar sitt stöd till alla dem som fortsätter att arbeta för att få ett slut på dessa och andra fall av uppenbar orättvisa och för att återföra Turkiet på vägen mot en fullvärdig demokrati.

2. Europaparlamentet påminner de turkiska myndigheterna om att deras underlåtenhet att frige Demirtas utgör en direkt kränkning av Europakonventionen och landets nationella lagstiftning, en omotiverad förlängning av kränkningen av Demirtas rättigheter och ett flagrant brott mot Turkiets skyldighet att genomföra Europadomstolens domar. Parlamentet insisterar på att Europadomstolens dom innebär att de turkiska myndigheterna omedelbart måste frige honom.

3. Europaparlamentet betonar att Europadomstolen bedömde att det långvariga och olagliga frihetsberövandet av Demirtas före rättegången var politiskt motiverat. Parlamentet uttrycker sin djupa oro över de oegentligheter och politiska uttalanden som gjorts i samband med detta fall, vilket tyder på att den turkiska regeringen ingrep i rättsliga angelägenheter i samband med det långvariga frihetsberövandet av Demirtas.

4. Europaparlamentet uppmanar Europarådets ministerkommitté att vid sitt nästa möte den 21 mars 2021 snarast se över Turkiets vägran att verkställa Europadomstolens dom i målet Demirtas mot Turkiet, att anta en förklaring i frågan och att vidta nödvändiga åtgärder för att se till att Turkiets regering genomför denna dom utan ytterligare dröjsmål. Parlamentet är fullt övertygat om att det tyska ordförandeskapet i Europarådets ministerkommitté kommer att vidta alla lämpliga och nödvändiga åtgärder för att säkerställa genomförandet av den stora kammarens avgörande i Demirtasmålet. Parlamentet uppmanar EU:s delegation till Europarådet att fördubbla sina insatser för att se till att Europadomstolens domar om Turkiet verkställs.

5. Europaparlamentet fördömer de turkiska myndigheternas behandling av Demirtas, som kränker hans rättigheter enligt Europakonventionen, den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, Turkiets nationella lagstiftning och hans mänskliga värdighet enligt artikel 17 i Republiken Turkiets konstitution. Parlamentet anser att den olagliga förlängningen av Demirtas frihetsberövande i mer än fyra år är ett grymt och politiskt motiverat straff som orsakar irreparabel personlig och politisk skada för honom, hans familj och hans parti. Parlamentet uppmanar Turkiet att avstå från ytterligare hot mot honom och att garantera hans mänskliga rättigheter i enlighet med den turkiska konstitutionen och europeisk och internationell rätt.

6. Europaparlamentet uppmanar vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, kommissionen och medlemsstaterna att fortsätta att ta upp fallet med Demirtas och alla andra fall av människorättsförsvarare, advokater, journalister, politiker och akademiker som är föremål för godtyckliga frihetsberövanden med sina turkiska samtalspartner och att ge diplomatiskt och politiskt stöd till dem. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att utöka användningen av nödbidrag till människorättsförsvarare och att se till att EU:s riktlinjer om människorättsförsvarare genomförs fullt ut av EU:s delegation och medlemsstaternas diplomatiska representationer i Turkiet. Parlamentet uppmanar med kraft Europeiska unionens delegation i Turkiet att fortsätta att noga övervaka fallet med Demirtas och andra fångar, bland annat genom att närvara vid deras rättegångar, och att fortsätta att ta upp situationen med de turkiska myndigheterna.

7. Europaparlamentet är djupt oroat över det turkiska rättsväsendets åsidosättande av Europadomstolens domar och de lägre domstolsinstansernas i allt högre grad bristande efterlevnad av författningsdomstolens utslag. Parlamentet uppmanar Turkiet att säkerställa full efterlevnad av bestämmelserna i Europakonventionen och Europadomstolens beslut. Parlamentet uppmanar med kraft Turkiet att fullt ut samarbeta med Europarådet för att stärka rättsstatsprincipen, minoriteters rättigheter, demokratin och de grundläggande rättigheterna. Parlamentet förväntar sig att Europadomstolen kommer att kunna påskynda sina beslut i många fall som rör situationen i Turkiet. Parlamentet uppmanar med kraft den turkiska regeringen att se till att alla individer har den grundläggande rätten till ett korrekt rättsförfarande och att deras fall undersöks av ett fullständigt oberoende och fungerande rättsväsen, i enlighet med internationella normer.

8. Europaparlamentet är djupt oroat över de ständiga attacker och påtryckningar som riktas mot oppositionspartierna, särskilt de turkiska myndigheternas fortsatta specifika och politiskt motiverade riktade angrepp mot HDP och dess ungdomsorganisationer, vilket undergräver ett välfungerande demokratiskt system, och uppmanar de turkiska myndigheterna att omedelbart upphöra med sina repressalier mot dem. Parlamentet uttrycker särskild oro över den pågående debatten om nedstängningen av HDP och upphävandet av immuniteten för nio parlamentsledamöter från HDP, som bäggedera beror på samma Kobane-protester i oktober 2014, för vilka Demirtas är frihetsberövad. Parlamentet betonar fallet med Cihan Erdal, medlem av ungdomsgrenen av det turkiska gröna/vänsterpartiet, som frihetsberövades den 25 september 2020 och åtalades den 7 januari 2021 tillsammans med över 100 åtalade, däribland Selahattin Demirtas, som en del av det så kallade Kobane-målet. Parlamentet är allvarligt oroat över de fortsatta politiska och rättsliga trakasserierna mot Canan Kaftancıoğlu, provinsordförande för det republikanska folkpartiet i Istanbul, som i september 2019 dömdes till nästan tio års fängelse i ett politiskt motiverat mål, för vilket ett beslut av högsta domstolen ännu inte har avkunnats, och åtalades i december 2020 i ett nytt mål för vilket hon riskerar en dom på ytterligare tio år.

9. Europaparlamentet uttrycker sin djupa oro över det krympande utrymmet för det civila samhället och den pågående försämringen av de grundläggande fri- och rättigheterna och rättsstatsprincipen i Turkiet. Parlamentet framhåller särskilt oron över Turkiets fortsatta tillbakagång när det gäller rättsväsendets oberoende. Parlamentet uppmanar de turkiska myndigheterna att sätta stopp för de rättsliga trakasserierna av människorättsförsvarare, akademiker, journalister, andliga ledare, advokater samt homosexuella, bisexuella, transpersoner och intersexuella, vars grundläggande rättigheter har

kränkts, särskilt efter det misslyckade kuppförsöket. Parlamentet uppmanar den turkiska regeringen att omedelbart frige den framstående civilsamhällesaktivisten Osman Kavala i enlighet med Europadomstolens dom från maj 2020 och efter upprepade uppmaningar och resolutioner från Europarådets ministerkommitté.

10. Europaparlamentet påminner om att man nyligen har antagit EU:s globala ordning för sanktioner avseende de mänskliga rättigheterna, en mekanism för att övervaka och införa sanktioner till följd av allvarliga människorättskränkningar, såsom i Turkiet, mot individer, enheter och organ som deltar i eller har anknytning till allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

11. Europaparlamentet är djupt oroat över situationen för mediefriheten i Turkiet. Parlamentet uppmanar de turkiska myndigheterna att omedelbart reagera och agera på alla varningar som utfärdats med avseende på Turkiet i Europarådets plattform och att främja skyddet av journalistik och journalisters säkerhet. Parlamentet uppmanar de turkiska myndigheterna att garantera rättvis tillgång till rättslig prövning och att avsluta politiskt motiverade rättegångar mot journalister och yrkesverksamma inom medierna, såsom i fallet med journalisten Melis Alphan, som nyligen anklagades för att ha spridit terroristpropaganda och riskerar upp till sju år och sex månader i fängelse. Parlamentet uttrycker stor oro över att turkiska myndigheter övervakar plattformar för sociala medier och stänger konton på sociala medier. Parlamentet ser detta som ytterligare restriktion av yttrandefriheten och ett verktyg för att trycka ner civilsamhället.

12. Europaparlamentet noterar Turkiets avsikt att inleda ett nytt kapitel i sina förbindelser med EU, landets beslutsamhet att genomföra reformer och dess fulla engagemang för anslutningsprocessen, såsom president Erdogan och andra högt uppsatta regeringstjänstemän gav uttryck för den 9 januari 2021. Parlamentet anser att respekt för och tillämpning av Europadomstolens avgöranden skulle vara ett viktigt steg för att bekräfta trovärdigheten för sådana uttalanden med hjälp av fakta. Parlamentet upprepar att EU är berett för en ny start. Parlamentet understryker dock att bättre och djupare förbindelser är helt beroende av bland annat påtagliga förbättringar när det gäller respekten för demokratiska principer, rättsstatsprincipen och de grundläggande rättigheterna i Turkiet.

13. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter, det tyska ordförandeskapet i Europarådets ministerkommitté samt till Turkiets president, regering och parlament, och begär att denna resolution ska översättas till turkiska.